

PRITARTA

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro

2022 m.

d. įsakymu Nr. 3-

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ VALSTYBĖS ĮMONEI „ORO NAVIGACIJA“

I. Tikslas

Šiuo Raštu dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių valstybės įmonei „Oro navigacija“ (toliau – Raštas) pateikiami Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos lūkesčiai dėl valstybės įmonės „Oro navigacija“ (toliau – Įmonė) veiklos kryptių, Įmonei keliamų tikslų ir veiklos principų.

Raštas yra skirtas trumpojo ir vidutinio laikotarpio valstybės lūkesčiams bei ilgojo laikotarpio Įmonės vystymosi lūkesčių gairėms nustatyti, Įmonės pagrindinėms ir kitoms veikloms įvardyti, esminiams veiklos vertinimo rodikliams, informacijos teikimo Susisiekimo ministerijai tvarkai numatyti bei efektyviam Įmonės ir Susisiekimo ministerijos bendradarbiavimui užtikrinti.

Rašto pagrindu turi būti rengiamas ir (ar) persvarstomas Įmonės strateginis veiklos planas, taip pat nustatomi finansiniai ir nefinansiniai ilgalaikiai bei trumpalaikiai tikslai, atsižvelgiant į valstybės politiką susisiekimo srityje formuojančių teisės aktų, taip pat Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių valstybės valdomų įmonių veiklą, nuostatas.

Raštu Susisiekimo ministerija nesiekia apriboti ar išplėsti Įmonės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Įmonė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, Įmonės įstatais ir kitais Įmonės savininko priimtais sprendimais, gerąja įmonių valdymo praktika ir prisiimti atsakomybę už priimamus sprendimus. Įgyvendindami Rašte išdėstytus Susisiekimo ministerijos lūkesčius Įmonės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

II. Įmonės paskirtis ir veiklos tikslai

Įmonės paskirtis – teikti oro eismo valdymo, ryšių, navigacijos ir stebėjimo bei oro navigacijos informacijos paslaugas orlaiviams, skrendantiems Lietuvos Respublikos oro erdve, taip pat virš teritorinių vandenių bei Baltijos jūros oro erdvės, kuri įeina į Vilniaus skrydžių informacijos regioną.

Įmonės veiklos tikslai yra šie:

1. teikti ir plėtoti oro eismo valdymo, ryšių, navigacijos ir stebėjimo bei oro navigacijos informacijos paslaugas, užtikrinančias skrydžių saugą, kokybę, saugumą ir teikiančias grąžą valstybei;

2. diegti inovatyvius skaitmeninius sprendimus, didinančius skrydžių saugą ir paslaugų konkurencingumą;

3. teikti paieškos ir gelbėjimo koordinavimo paslaugas;

4. sukurti žemutinėje skrydžių oro erdvėje ekosistemą, kurioje būtų sudarytos sąlygos komerciniams bepiločių orlaivių skrydžiams.

Susisiekimo ministerija tikisi, kad Įmonės veikla bus plėtojama Rašte nurodytomis kryptimis, o keliami lūkesčiai taps Įmonės strateginio veiklos plano, kuriame bus nustatyti jų įgyvendinimą numatantys siektini rodikliai ir reikšmės, dalimi.

III. Nefinansiniai lūkesčiai

Oro navigacijos paslaugų saugos ir kokybės užtikrinimas. Įmonė privalo užtikrinti nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų, reglamentuojančių oro navigacijos paslaugų saugą ir kokybę, reikalavimų įgyvendinimą. Siekdama sukurti bepiločių orlaivių komercinio panaudojimo infrastruktūrą ir integruoti juos į oro eismo valdymo sistemą, Įmonė turi vėliausiai iki 2023 m. pabaigos pasirengti įgyvendinti Europos Sąjungos reglamentus dėl „U-space“ sistemos. Įmonė pagal savo kompetenciją privalo dalyvauti įgyvendinant valstybės viziją – nulis žuvusiųjų oro transporto sektoriuje.

Aviacijos plėtros gairių tikslų įgyvendinimas. Įmonė pagal kompetenciją turi prisidėti prie Susisiekimo ministerijos inicijuotų Lietuvos aviacijos gairių iki 2030 m. įgyvendinimo.

Klientų aptarnavimo kokybė ir konkurencingumas. Įmonė turi didinti klientams teikiamų paslaugų vertę, plėsti paslaugas, gerinti aptarnavimo kokybę ir didinti klientų pasitenkinimą paslaugomis. Susisiekimo ministerija tikisi, jog Įmonė, investuodama į naujų technologijų, modernių darbo metodų taikymo ir žmogiškųjų išteklių valdymo sritį, taps konkurencingiausia Baltijos jūros regiono oro erdvės valdytoja ir aviacijos spendimų inovatore. Siekdama didinti teikiamų paslaugų konkurencingumą, Įmonė turi įvertinti planuojamą oro navigacijos paslaugų liberalizacijos procesą, jo įtaką Įmonės veiklai bei išnaudoti atveriamas galimybes. Įmonė iki 2023 m. pabaigos turi pasiruošti teikti oro navigacijos paslaugas panaudodama nuotolinius skrydžių valdymo bokštus, o 2024 m. turi būti pasirengusi teikti tokias paslaugas Lietuvos ir užsienio rinkose.

Įmonė turi glaudžiai bendradarbiauti su valstybės įmone Lietuvos oro uostais, siekti bendros strategijos ir suderintų sprendimų įgyvenant valstybės nustatytus tikslus ir keliamus lūkesčius, mažinant oro erdvės naudotojų kaštus skrydžiams virš Lietuvos ir (ar) į Lietuvą, didinant oro uostų patrauklumą, realizuojant Lietuvos oro erdvės kainos mažinimo, oro navigacijos paslaugų teikimo efektyvumo didinimo ir triukšmo poveikio bei emisijų mažinimo sprendimus. Susisiekimo ministerija tikisi, kad Įmonė su bendrosios (laisvalaikio) aviacijos atstovais palaikys nuolatinį dialogą ir bent kartą per metus organizuos susitikimus su šios aviacijos srities atstovais, asociacijomis, siekdama kartu tobulinti teisinę aplinką ir veiklos vykdymo procesus. Nuolatinis dialogas suteiktų galimybę tiek Įmonei, tiek ir bendrosios (laisvalaikio) aviacijos atstovams geriau suprasti aktualiausius klausimus, poreikius ir ateities perspektyvas. Įmonė taip pat turi plėsti bendradarbiavimą su oro navigacijos ir kitoms aviacijos sritims atstovaujančiais subjektais, skatindama bendros projektinės veiklos plėtrą, dalyvavimą tarptautinėse organizacijose (pvz., „BalticFAB“, „iTec“, „GateOne“, B4C ir kt.).

Įmonė turi užtikrinti, kad Įmonės valdoma infrastruktūra būtų pritaikyta ir draugiška individualių poreikių turintiems žmonėms.

Žinių ir inovacijų centro plėtra. Siekdama kuo geriau atliepti Įmonės ir visos rinkos poreikius dėl aviacijos specialistų mokymų (skrydžių vadovų, navigacijos inžinierių parengimas) bei inovatyvių produktų skrydžių valdymo srityje plėtros, Įmonė turi plėtoti savo paslaugas ir kompetencijas kaip žinių ir inovacijų centras. Vykdydama šią veiklą, Įmonė turi aktyviai bendradarbiauti su socialiniais partneriais Lietuvoje ir užsienyje, Antano Gustaičio aviacijos institutu, kitomis mokslo įstaigomis, siekdama užtikrinti integruotą ir ilgalaikį aviacijos specialistų rengimą, įsitraukti į mokslinių projektų, inovacijų plėtrą ir jų įgyvendinimą.

Valstybės gynybos interesų užtikrinimas. Įmonė turi tęsti civilinį ir karinį bendradarbiavimą su Lietuvos karinėmis oro pajėgomis, įgyvendinant Europos saugios oro navigacijos organizacijos (Eurokontrolės) keliamus tikslus, taip pat įgyvendinant priemones, skirtas greitam sąjungininkų įgalinimui veikti regiono oro erdvėje ir stiprinant gebėjimą vykdyti atgrasymo ir gynybos funkcijas, taip siekiant prisidėti tiek prie šalies gynybos interesų įgyvendinimo, tiek ir užtikrinant Lietuvos oro erdvės panaudojimo efektyvumą ir civilinių oro erdvės naudotojų interesus.

Socialinė atsakomybė ir darbuotojų įsitraukimas. Įmonė privalo vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius skaidrumo, valdysenos, etikos ir socialinės atsakomybės standartus, taikyti modernius personalo įsitraukimo vertinimo metodus ir siekti darbuotojų įsitraukimo augimo.

Įmonėje turi būti palaikoma vertybėmis grįsta organizacinė kultūra, sudaromos sąlygos profesiniam augimui. Įmonė turėtų diegti ir plėtoti darbuotojų vertybių, kompetencijų kaitos, motyvacijos sistemas, užtikrinti darbuotojams sąžiningą ir rinkos sąlygas atitinkantį darbo užmokestį ir patrauklią darbo aplinką, sudaryti sąlygas dirbti individualių poreikių turintiems žmonėms. Susisiekimo ministerija tikisi, kad Įmonės valdyba ir vadovybė stiprins ir nuolatos palaikys konstruktyvų dialogą su socialiniais partneriais ir darbuotojų atstovais (profesinėmis sąjungomis).

Inovacijos, skaitmeninimas, darnumas. Įmonė turi teikti prioritetus inovatyviems technologiniams sprendimams plėtoti, prisidėti prie Lietuvos susisiekimo srities inovacijų skatinimo, įskaitant inovacijų paklausos kūrimą, ir užtikrinti, kad diegiamos naujausios technologijos ir modernūs darbo metodai atitiks inovacijų plėtros, skaitmeninimo ir žalumo prioritetus, pagerins tiesioginės veiklos efektyvumą, operatyvumą, bus sukuriama pridėtinė vertė Įmonei ir jos klientams.

Įmonė taip pat turi prisidėti prie transporto sukeltos aplinkos taršos mažinimo ir, įsigydama (nuomodama) tarnybinius automobilius ir kitą Įmonės veikloje naudojamą transportą, prioritetą turi teikti netaršioms (pvz., naudojančioms alternatyviuosius degalus), inovatyvioms transporto priemonėms.

Įmonė savo veikloje turi vadovautis gera ir subalansuota vystymosi praktika, laikytis jos veiklą reglamentuojančių įstatymų, tarptautinių normų ir etikos standartų. Įmonės strategijoje turėtų būti integruoti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi principai aplinkosaugos, socialiniu, vartotojų ir žmogaus teisių apsaugos aspektais. Įmonėje turi būti patvirtinta darnumo politika, nustatanti darnaus vystymo kryptis ir principus bei jų įgyvendinimo priemonės, kuriomis būtų vykdoma kasdienė Įmonės veikla ir puoselėjama organizacinė kultūra. Įmonė informaciją apie taikomas darnumo praktikas turi tinkamai atskleisti metinėje veiklos ataskaitoje ir skelbti interneto svetainėje.

Skaidrumas ir rizikų valdymas. Įmonėje turi būti įdiegtos tokios atsparumo korupcijai priemonės ir procesai, kurie užtikrintų, kad Įmonės veikla būtų vykdoma skaidriai ir sąžiningai, o viešieji pirkimai būtų vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų norminių teisės aktų nuostatomis. Įmonėje turi būti įdiegta efektyviai veikianti rizikų valdymo sistema, skiriami pakankami ištekliai rizikų valdymo procesui, tinkamai užtikrinti valstybės nacionalinio saugumo interesai. Investicijų planavimas ir panaudojimas turi būti pagrįstas įvertinus su tuo susijusias rizikas. Įmonė turi užtikrinti, kad būtų viešai skelbiama visa informacija, nurodyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamame Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių apraše.

Įmonė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo nuostatomis ir kitais duomenų pateikimą pakartotinai naudoti reglamentuojančiais teisės aktais, turi užtikrinti, kad atvertini duomenys būtų inventorizuoti, atverti ir pateikti Lietuvos atvirų duomenų portalui.

Juridinės formos keitimas. Siekiant didinti veiklos efektyvumą ir įgyvendinant Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) rekomendacijas, Įmonę numatyta pertvarkyti į akcinę bendrovę ne vėliau kaip iki 2022 metų pabaigos. Įmonė turi planuoti savo veiklą, priimti visus sprendimus ir atlikti veiksmus, reikalingus sklandžiam persitvarkymui į bendrovės teisinę formą.

Geroji valdysena. Įmonė, atsižvelgdama į viešosios įstaigos Valdymo koordinavimo centro (toliau – VKC) teikiamas rekomendacijas valdysenai gerinti, turi užtikrinti geriausią praktiką atitinkantį valdymą ir siekti, kad valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso vertinimo metinėse ataskaitose Įmonė būtų vertinama ne žemesniu kaip A įvertinimu. Įmonė privalo vadovautis EBPO rekomendacijomis. Įmonė savo veikla turėtų saugoti ir gerinti reputaciją, atlikti reputacijos pokyčių tyrimus, taip pat efektyviai naudoti išorinę bei vidinę komunikaciją.

Įmonė turi užtikrinti, kad specializuoti nefinansiniai veiklos rodikliai, kurie kasmet derinami su VKC, būtų pasiekti.

IV. Finansiniai lūkesčiai

Įmonės ilgalaikis pelningumas turi atitikti Vyriausybės nustatytąjį.

Įmonė turi užtikrinti, kad kapitalo struktūros rodiklis atitiktų Vyriausybės nustatytąjį.

Pelno įmokos dydis kasmet turi būti aptariamam Įmonės valdyboje ir Susisiekimo ministerijai teikiami pasiūlymai dėl pelno įmokos mokėjimo į valstybės biudžetą.

Įmonė turi užtikrinti, kad specializuoti finansiniai veiklos rodikliai, kurie kasmet derinami su VKC, būtų pasiekti.

V. Bendri lūkesčiai dėl veiklos principų

Įmonės galutiniai savininkai yra mokesčių mokėtojai, tad Įmonės valdymo organai privalo dėti visas pastangas, kad Įmonė ir jos turtas būtų valdomi skaidriai, efektyviai, atsižvelgiant į viešąjį interesą ir Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo nuostatas.

Įmonės valdymo organai tiesiogiai atsako už Įmonei keliamų lūkesčių ir tikslų įgyvendinimą.

Įmonės valdybos pirmininkas ir vadovas turėtų kasmet pristatyti Susisiekimo ministerijos vadovybei atnaujintą strateginį veiklos planą, metinius biudžetus ir rezultatus, metines valdybos įsivertinimo išvadas.

Įmonės valdyba turėtų veikti nepriklausomai, tačiau Įmonė ir (ar) valdyba turi iš anksto informuoti Susisiekimo ministeriją apie esminius Įmonės sprendimus ir vykdyti Įmonės įstatų ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymu priskirtas funkcijas. Esminiais sprendimais laikomi valdybos priimami sprendimai dėl:

- potencialių valdybos narių interesų konfliktų;
- potencialių teisminių ginčų;
- galimų Įmonės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimų;
- esminių Įmonės veiklos pokyčių;
- Įmonės struktūros pokyčių, didesnio masto darbuotojų kaitos;
- didelių įsigijimų ar pardavimų;
- galimos žalos visuomenei, gamtai, ekonomikai ar valstybės saugumui;
- spaudos pranešimų, kurie gali reikalauti Susisiekimo ministerijos atstovų komentarų;
- bet kokio masto korupcijos ar politinės intervencijos;
- potencialių grėsmių nacionaliniam saugumui;
- kitų esminių rizikų, keliančių grėsmę Įmonės veiklos tęstinumui, reputacijai.

Įmonės valdyba turėtų vadovautis protingumo principu ir informuoti apie kitus potencialiai su savininko interesais susijusius svarbius sprendimus.
